

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Cercetător postdoctorat: GEORGESCU LAURENȚIU NICOLAE

Tutore îndrumător: Prof.univ.dr. CS gr.I CONSTANTIN CIUTACU

Titlul proiectului de cercetare postdoctorală: Impactul cultural și economic al migrației

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ „EGALITATEA DE ȘANSE ÎN SPAȚIUL CULTURAL EUROPEAN” 26 iunie 2015

Conferința înscrisă în manifestările științifice ale Proiectului
POSDRU/159/1.5/S/136077

**„Cultura română și modele culturale europene: cercetare,
sincronizare, durabilitate”.**

Egalitatea de șanse în contextul circulației forței de muncă

Cercetător postdoctoral dr. Laurențiu Georgescu

Considerentele economice în sine nu determină politicile migrației. Dar argumentele economice, cu privire la beneficiile și costurile de migrație, pot juca un rol critic în elaborarea politicilor migrației. Cunoștințele actuale despre beneficiile și costurile migrației, inclusiv din perspectiva egalității de șanse, sunt de multe ori inaccesibile și confuze, toate acestea îi ajută pe cei ce politizează dezbaterea, ducând astfel la un cerc vicios.

Volumul impresionant de literatură de specialitate pe această temă arată cât sunt de complexe și diverse efectele migrației internaționale. Această incursiune se bazează pe o parte din această literatură, inclusiv dovezile empirice disponibile, pentru a discerne efectele economice majore din perspectiva egalității de șanse ale migrației.

La prima vedere, teoriile clasice și neo-clasice cu privire la migrația economică par să ofere câteva răspunsuri simple vizavi de utilitatea modelelor teoretice. Conform acestor teorii, migrația are un efect benefic absolut, cu beneficii pentru toți, sau aproape toți cei implicați în mod direct, contribuind la promovarea principiului șanselor egale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Țara de destinație (despre care se presupune că are un deficit de forță de muncă) are de câștigat din moment ce imigrația reduce deficitul forței de muncă, facilitează mobilitatea profesională și reduce presiunea inflaționistă determinată de salarii, conducând la o utilizare totală a capitalului productiv, la creșterea exporturilor și creșterea economică. Pentru țara de origine, emigrația poate să reducă șomajul și să stimuleze creșterea economică prin intermediul accesului la informațiile strategice, cum ar fi remitențele și competențele de întoarcere.

Migranții, la rândul lor, pot beneficia de salarii mai mari și de productivitate în țara de destinație cu un capital bogat. Aceste teorii sugerează de asemenea că odată cu salariile în creștere în țara de origine și în scădere în țara de destinație, costurile factorilor devin echilibrate în cele din urmă, și migrația între cele două țări încetează.

Într-un moment de creștere a rezistenței la imigrație, o astfel de evaluare strălucitoare a consecințelor migrației nu se poate bucura de o mare credibilitate. Dar există unele dovezi istorice care vin în sprijinul acestor teorii. Migrația masivă trans-atlantică a secolului al 19-lea a ajutat atât la deschiderea economică a Statelor Unite cu vastele sale resurse potențiale, cât și la o scădere a sărăciei și a presiunilor populației din țările de proveniență europeană.

Condițiile economice ale muncitorilor din țările mai sărace precum Irlanda, Italia, Norvegia și Suedia s-au îmbunătățit în momentul în care migranții au plecat, atât în termeni absoluți, cât și în raport cu cele din Marea Britanie și Franța în Europa și în SUA¹. În 1882, economistul suedez Knut Wicksell a adus argumente în favoarea emigrării pentru a scăpa țara de săraci, deoarece sărăcia, a motivat el, reprezintă o consecință a surplusului de muncă și a terenurilor insuficiente.

În 1984, Hamilton și Whalley au făcut o evaluare a eficienței câștigurilor probabile folosind o metodologie simplă pentru a evalua diferențele în productivitatea marginală a forței de muncă între țări și între regiuni datorită barierelor în calea mobilității forței de muncă². Ei au ajuns la concluzia că în cazul în care aceste bariere sunt eliminate, câștigurile de productivitate ar putea dubla veniturile mondiale.

Mai recent s-a susținut că, din moment ce diferențele salariile la nivelul muncitorilor calificați din țările dezvoltate și în curs de dezvoltare sunt substanțiale - cu un coeficient de 10 sau chiar mai mult, spre deosebire de mărfuri și active financiare care rareori depășește un raport de 1:2 - câștigurile în urma deschiderii totale a granițelor ar putea fi enorme, aproximativ de 25 de ori câștigurile din liberalizarea circulației mărfurilor și capitalurilor³. Aceste modele teoretice și analize subliniază efectele pozitive ale migrației într-un anumit set de circumstanțe, dar ele nu reușesc să ia în considerare costurile, sau părțile negative, ale migrației.

Intrările imense de străini ar putea determina un efort considerabil din partea autorităților publice cu privire la dezvoltarea infrastructurii țării, a serviciilor publice, a locuințelor sociale, a sistemelor de transport, a școlilor și serviciilor medicale. Costurile de integrare ar putea fi ridicate în cazul în care originea etnică, culturală și religioasă a migranților diferă în mod considerabil față de cea a populației rezidente. În cazul în care toate acestea depășesc capacitatea generală a societății de destinație de a le integra, depășind marja de toleranță pentru străini, ar putea urma tensiuni și chiar conflicte ce ar pune în pericol creșterea economică și stabilitatea socială.

Aceste modele teoretice, de asemenea, suferă de pe urma unui alt tip de limitare. Ele se bazează pe un set de ipoteze fixe; de exemplu, că forța de muncă migratoare este omogenă, că există o concurență

¹ Jeffrey G. Williamson (1996). Globalization, Convergence, and History. The Journal of Economic History, 56, pp 277-306

² Hamilton, B. and J. Whalley (1984), "Efficiency and Distributional Implications of Global Restrictions on Labour Mobility: Calculations and Policy Implications", Journal of Development Economics, 14(1-2) January-February 1984, pp. 61-75.

³ Rodrik, D. 2002 Feasible Globalizations, Kennedy School of Government, Working Paper Series RWPO 2029, July.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

perfectă și mobilitate pe piața muncii, că ocuparea deplină a forței de muncă predomină în toate țările, și că nu există nici o intervenție din partea statului în ceea ce privește migrația. Realitatea fiind adesea diferită.

Există o serie de expuneri a altor teorii privind migrația economică care nu reușesc să ofere un cadru mai bun sau mai adecvat pentru a cuprinde efectele complexe ale migrației în diferite circumstanțe contextuale. Cele construite pe ipoteza generală potrivit căreia migrația are loc în mod invariabil între regiuni geografice inegale din punct de vedere economic și politic (de exemplu, teoria centru-periferie sau teoria conflictului) sunt prea rigid determinate, în timp ce cele axate pe aspectele economice limitate ale migrației (de exemplu, noua economie a migrației) nu dezvăluie complexitatea situației în ansamblu.

În timp ce studiile empirice abundă în literatura de specialitate cu privire la fenomenul migrației, acestea au fost proiectate, în general, ca micro-proiecte, limitate la anumite zone și perioade de timp. În afară de diferențele de metodologie, diversitatea abordărilor a condus adesea studiile la concluzii divergente și contradictorii. Instantaneele pe care le furnizează sunt reale și, prin urmare, valoroase, dar nu reprezintă o bază suficientă pentru generalizări raționale privind beneficiile și costurile de migrație. Dar studiile actuale empirice și analitice suferă de asemenea de alte neajunsuri. De exemplu în 2000, sub 40 % din totalul migraților la nivel mondial trăia în țări în curs de dezvoltare

Deși totalul intrărilor din aceste țări depășește totalul ieșirilor, acestea din urmă (cu precădere între țările în curs de dezvoltare) continuă să fie semnificative. Mai important, în plus față de statele producătoare de petrol din Golf, care găzduiesc milioane de muncitori migranți cu contract, mai multe țări în curs de dezvoltare, inclusiv Gabon, Malaysia și Singapore, au primit un număr relativ mare de muncitori migranți, și altele, cum ar fi Argentina, Coasta de Fildeș și Venezuela au experimentat acest lucru în trecut. Dar se știe puțin despre impactul imigrației asupra acestor țări și a altor țări în curs de dezvoltare, deoarece studiile empirice s-au concentrat până acum aproape exclusiv pe țările dezvoltate, în special Australia, Canada, Germania și SUA.

În cazul în care se folosește o clasificare rigidă a țărilor de "emigrare" și "imigrare" în analiza efectelor migrației, acest lucru va lăsa, de asemenea, unele lacune importante privind cunoștințele pentru acele țări afectate în mod semnificativ atât de emigrare cât și de imigrare, în același timp. Un sondaj ILO din 1994 pe aproximativ 100 de țări a arătat că aproape 25 % din ele se încadrează acum în această categorie (ILO 1994; 1999), și că numărul lor era în creștere. Pentru a evalua consecințele fluxurilor migratorii, analiștii folosesc în mod normal ca indicator migrația netă. Cu toate acestea, din moment ce persoanele care intră și ies din țări nu sunt neapărat aceleași, metoda utilizată nu reușește să dezvăluie efectele interactive, cum este cazul fluxurilor simultane ale imigrării și emigrării.

De exemplu, în cazul în care, după cum a arătat studiul ILO în 1994, Italia a avut aproximativ 500.000 non-resortisanți activi din punct de vedere economic pe teritoriul său și 600.000 de cetățeni activi din punct de vedere economic în străinătate, cele două fluxuri au fost complet independente unul de altul? Sau cele două fluxuri au interacționat în vreun fel; și, dacă da, care au fost repercusiunile pentru piața forței de muncă și a economiei în Italia?

În plus față de fluxurile migratoare în ambele sensuri (atunci când ambele sunt semnificative), pare important să se examineze efectele migrației asupra altor fluxuri economice ale unei țări, cum ar fi comerțul. Un studiu efectuat de Universitatea din Columbia a arătat că în Statele Unite câștigurile obținute din creșterea productivității forței de muncă migratorii în anul 1998 au fost însoțite de o deteriorare a comerțului în valoare de 0,9 % din PIB, sau 80 mil. \$, dar aproximativ 90% sau (72 mil \$) a fost determinată de lucrători născuți în USA. Aceste constatări ar putea fi dezaprobat și s-ar putea emite avertismente, dar studiul indiscutabil pune accent pe faptul că efectele migrației forței de muncă poate fi evaluat în totalitate numai în combinație cu alte fluxuri economice, precum comerțul și investițiile străine, și nu în mod izolat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Argumentele de mai sus alcătuiesc un cadru analitic mai larg în vederea evaluării efectelor migrației. Dar, nu este mai puțin important faptul că acest cadru trebuie, de asemenea, să fie sensibil la schimbările globale care afectează domeniul migrației. Globalizarea, în special întrepătrunderea piețelor și economiilor, a adăugat noi dimensiuni la unele dintre problemele vechi privind fenomenul migrației; așa după cum a influențat în mod profund atât contextul cât și consecințele migrației contemporane.

De exemplu, ideea convențională a comerțului în compensație între remitențe și "exodul creierelor" este acum în mare parte înlocuită cu noile modele de rețele transnaționale, cu diaspora. În aceste modele, emigrarea și revenirea migranților pot fi văzute din ce în ce mai puțin ca evenimente discrete și din ce în ce mai mult ca parte a unui proces mai larg de mobilitate la nivel mondial și schimb internațional.

În mod similar, libera circulație temporară a persoanelor care prestează servicii bazate pe calificare și cunoștințe, așa cum este prevăzut în cadrul Acordului General privind Comerțul cu Servicii (GATS), a deschis perspectiva de a transforma "exodul creierelor" în "câștigul de creiere".

Lipsa unui cadru solid și cuprinzător teoretic sau analitic face ca evaluarea efectelor migrației să fie demodată? Există dovezi ample potrivit cărora migrația aduce atât beneficii cât și costuri pentru țările de origine și de destinație și că acestea sunt adesea percepute în mod diferit, în funcție de perspectiva grupului - lucrători și angajatori / deținători de capital, lucrători calificați/necalificați și grupuri de consumatori în țările respective. Volumul, diversitatea calificărilor precum și alte caracteristici ale fluxurilor migratorii influențează în moduri în care grupurile percep efectele migrației. La fel și alte circumstanțe contextuale pot influența percepția migrației, acestea includ condițiile și tendințele de pe piața muncii, profilul demografic, strategia, ratele de creștere economică și de dezvoltare în fiecare țară. Alți factori importanți sunt:

- a) pentru țara de destinație, capacitatea sa socio-culturală de a accepta și integra imigranți noi;
- b) pentru țara de origine, gradul său de pregătire de a răspunde la noii stimuli economici, cum ar fi remitențele și de a inspira încredere în viitorul economiei.

Pentru distribuția câștigurilor și pierderilor din cauza migrației, un aspect cheie din perspectiva egalității de șanse este dacă, sau în ce măsură, imigranții completează, sau concurează cu lucrătorii locali. Un punct important de reținut este că forța de muncă nu este omogenă în interiorul sau afara țării. Astfel, atunci când muncitori necalificați străini concurează în mod direct cu lucrători similari în țara de destinație, toate lucrurile fiind egale, cei din urmă sunt susceptibili de a pierde, din cauza presiunii probabile de scădere asupra locurilor de muncă și a salariilor.

Pe de altă parte, angajatorii/proprietarii de firme angrenați în producția intensivă a forței de muncă, consumatori ai produselor lor, și imigranții înșiși, ar avea de câștigat. Dar acesta ar fi cazul muncitorilor calificați, în cazul în care muncitorii necalificați imigranți i-ar completa. Un studiu din 1995 în Germania, de exemplu, a constatat că o creștere cu 1% a cotei de muncitori străini a dus la o creștere cu 0,2 % a salariilor muncitorilor și la o creștere de 1,3 % a salariilor intelectualilor⁴. De asemenea, în cazul în care economia este deschisă și flexibilă, cu o cerere elastică pe piețele externe pentru bunurile sale comercializabile, cu forță de muncă intensivă, o scădere a salariilor muncitorilor necalificați poate determina angajatorii să își extindă producția. Astfel, rezultatul ar putea fi în cele din urmă, atât nemodificarea salariilor cât și o ocupare a forței de muncă relativ stabilă.

Pentru țara de origine, efectele vor fi, în principiu, opuse. Plecarea muncitorilor necalificați va conduce la pierderi în bugetele companiilor datorate de creșterea salariilor. Dar aceasta, de asemenea, nu se realizează în mod automat. Într-o țară tipică a forței de muncă excedentare, ieșirile de muncitori

⁴ Haisken-DeNew, J. and K.F. Zimmermann 1995 "Wage and mobility effects of trade and migration", CEPR Discussion Paper 1318, London.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOS DRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

necalificați pot să nu conducă în mod neapărat la o creștere generală a salariilor, având în vedere numărul mare de muncitori necalificați, mulți dintre ei putând fi șomeri sau angajați cu normă redusă.

Într-o țară caracterizată printr-o abundență a forței de muncă necalificată, imigranții calificați pot fi, de asemenea, o completare a muncitorilor necalificați. Aceștia din urmă pot contribui la crearea de noi oportunități și care să conducă la o utilizare mai bună și mai completă a forței de muncă și a altor resurse.

Situația este mai puțin decât limpede în cazul în care aptitudinile aduse de imigranți conduc la inovație și la crearea de noi locuri de muncă. Chiar și într-o economie extrem de avansată, în funcție de tipul noilor locuri de muncă, ar putea avea un efect pozitiv asupra muncitorilor calificați. În SUA, Cypress Semiconductor Corporation a raportat în anul 1997 că aproximativ 40 % din locurile de muncă de cercetare și dezvoltare au fost deținute de imigranți și că fiecare loc de muncă a dus la crearea a încă nouă locuri de muncă suplimentare⁵.

Un alt punct important este acela potrivit căruia, chiar și în cadrul aceleiași categorii de calificare, forța de muncă nu poate fi pe deplin omogenă între țări. Lucrătorii imigranți pot fi înlocuitori pentru muncitorii locali, dar numai în mod parțial. Atunci când lucrătorii mexicani se deplasează în SUA, ei nu pot fi folosiți la același nivel de productivitate a muncii ca și lucrătorii locali, deși este posibil ca ei să aparțină aceleiași categorii de calificare. Este posibil ca imigranții să câștige salarii mai mari decât în Mexic, dar dacă sunt plătiți mai puțin decât muncitorii din SUA pe care îi înlocuiesc, câștigurile lor vor fi astfel mai mici.

În cele din urmă, se pune problema circumstanțelor contextuale. Așa cum compoziția și volumul de calificare al fluxurilor migratorii se schimbă de-a lungul timpului, la fel se întâmplă și cu condițiile de pe piața forței de muncă în anumite țări sau regiuni și condițiile interactive ale economiei mondiale. Aceste modificări pot la rândul lor să modifice efectele migrației, atât cele reale cât și cele la nivel de percepție. Acest lucru poate fi văzut de la schimbarea politicilor privind migrația internațională în diferite perioade după Al Doilea Război Mondial.

La începutul anilor 1950 a existat un deficit acut de muncă în țările industriale, în special în partea de vest a Europei devastată de război, care, ajutate de fluxurile masive de capital din SUA, au fost puternic implicate în munca de reconstrucție. Au existat apeluri pe scară largă în vederea liberalizării circulației lucrătorilor în beneficiul atât al țărilor de primire cât și a țărilor de origine a migrantilor.

Declarațiile oficiale ale organizațiilor internaționale, cum ar fi ILO în 1949, OEEC (acum OCDE) în 1953, și CEE (în prezent UE), în 1957 au repetat aceste apeluri⁶. Aceste apeluri au continuat, până la începutul anilor 1970, când țări din Europa de Vest s-au confruntat cu prima criză a petrolului și au suferit de pe urma recesiunii la scară largă și a șomajului ridicat, renunțând astfel la inițiativa de a liberaliza circulația forței de muncă. A apărut, de asemenea, sentimentul în creștere potrivit căruia costurile sociale ale imigrației sunt în creștere rapidă.

În Europa de Vest, imigrația forței de muncă a fost practic oprită până în 1973-1974, organizațiile internaționale subliniind, de asemenea, costurile economice și sociale ale migrației. Nu mai era perceput ca un factor de dezvoltare a lumii. Situația a condus la apeluri în 1976 pentru o nouă diviziune a forței de muncă în domeniul comerțului, ceea ce ar "duce locul de muncă la lucrători" și ar reduce presiunea de emigrare, în timp ce ar promova creșterea economică și bunăstarea atât în țările bogate cât și în cele sărace.

Cu toate acestea, până la mijlocul anilor 1980, pe fondul unei deteriorări bruște a comerțului mondial și mediului economic, a devenit evident că sloganul "comerț în locul migrației" nu a avut succes. Încă o dată, a existat o schimbare în politica migrației internaționale. Reducerea necesității de migrare a

⁵ Citat în Migration News, Vol. 4, nr. 2, feb. 1997

⁶ Ghosh, B. 1992 "Migration-development linkages: some specific issues and practical policy measures", International Migration.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

reprezentat încă obiectivul principal, dar accentul s-a mutat acum dintr-o nouă diviziune internațională a muncii la cooperarea economică mai largă între țările de origine și cele de destinație pentru a atinge acest obiectiv⁷.

Circumstanțe contextuale pot influența în mod serios efectele reale ale migrației și forma percepției ei. În multe țări de destinație, în care există un sentiment crescând că imigrația este un fenomen ce iese de sub control, o mare parte a publicului pare să aibă o percepția negativă a efectelor imigrației. Acest lucru se exprimă prin trei preocupări interconectate:

- migranții iau slujbele populației locale;
- imigrația duce la reducerea salariilor;
- imigranții sunt o povară grea pe sistemul de asistență socială al țării.

Studiile în Europa de Vest arată că impactul imigranților asupra ocupării forței de muncă, inclusiv din perspectiva egalității de șanse, este slab sau ambiguu⁸. Așa cum s-a prezentat mai sus, problema esențială este dacă, sau în ce măsură, lucrătorii străini completează sau concurează cu lucrătorii rezidenți. În Europa de Vest există cel puțin trei categorii de locuri de muncă, care evită în mare măsură concurența directă între lucrătorii străini și locali, și în care abia apare problema privind deplasarea locurilor de muncă.

În primul rând, multe locuri de muncă murdare, dificile și periculoase (așa-numitele 3D- din engleză: dirty, difficult and dangerous) sunt din ce în ce mai evitate de lucrătorii locali în țările industriale⁹.

În al doilea rând, stilul de viață actual al multor europeni este susținut de o gamă largă de locuri de muncă în domeniul serviciilor - îngrijirea copiilor, curățenie în casă, livrare de pizza etc. - întreprinse de către străini, care nu pot fi ușor înlocuiți de localnici¹⁰.

În al treilea rând, imigranții răspund, de asemenea, unui alt tip de cerere de muncă nesatisfăcută, dar distorsionată - locuri de muncă puțin calificate în economia subterană, care, în țările din UE angrenează în prezent între 10 și 20 de milioane de muncitori, dintre care mulți sunt imigranți cu statut ilegal¹¹.

De asemenea mai există locuri de muncă care în mod tradițional sunt ocupate de imigranți, în sectoare precum agricultura, reparații de drumuri și construcții, hoteluri, restaurante și alte servicii legate de turism, care, deși nu sunt complet evitate de muncitorii locali, suferă adesea de lipsa de forță de muncă sezonieră. În UE ca și în SUA, subvențiile generoase de export, sprijinul intern și protecția privind importul sporesc producția și prin urmare cererea de forță de muncă în sectorul agricol. Departe de a îndepărta locurile de muncă de la muncitorii locali, imigranții îndreaptă deficitul de forță de muncă și ajută aceste întreprinderi să prospere în timpul sezonelor de vârf.

Există o luptă pentru abilități suplimentare pentru a dezvolta noi tehnologii, a spori competitivitatea și de a crea noi locuri de muncă. La reuniunea Consiliului European de la Stockholm din data de 23 martie 2001, Romano Prodi, președintele Comisiei UE, a avertizat că UE are nevoie de 1,7 milioane lucrători calificați doar din sectorul tehnologiei (The Economist, 29 martie 2001). Grupul de Lucru din Marea Britanie privind Competențele Naționale a spus în 2000 că în cazul în care Marea Britanie ar putea reduce decalajul

⁷ Ghosh, B. 1992 "Migration, trade and international co-operation; Do the inter-linkages work?", International Migration, 3/4.

⁸ Herbert Brücker - 2002 "The Employment Impact of Immigration: a Survey of European Studies",

⁹ Conform Migration News, 1996, două treimi dintre străini din Germania care s-au angajat în 1998 aveau locuri de muncă refuzate de către lucrătorii locali.

¹⁰ În 1997 Banca Mondială a raportat, pe baza datelor colectate de către OCDE, că mai mult de 70 % din migranții recenți din țările în curs de dezvoltare sunt activi în sectoarele de forță de muncă necalificată pe care lucrătorii nativi preferă să le evite. Banca Mondială, Indicatorii Mondiali de Dezvoltare, 1997. În Spania, în februarie 2000, la un nivel ridicat al șomajului în țară, Ministrul Muncii a declarat "avem nevoie de oameni pentru a ocupa locurile de muncă pe care spaniolii nu mai vreau să le ocupe" (The Economist, 6 mai 2000).

¹¹ Ghosh, B. 1998 Huddled Masses and Uncertain Shores: Insights into Irregular Migration, Kluwer Law International, The Hague, Boston, London.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

de calificare, aceasta ar genera 50 miliarde GBP suplimentare într-un deceniu (DIEE, 1998; Financial Times, 6 septembrie 2000), și de atunci a lansat Programul pentru Migranți cu Înaltă Calificare, care este similar cu sistemele de evaluare din Australia și Canada.

Astfel, într-o mare varietate de locuri de muncă în Europa de Vest nu există o concurență directă între imigranți și muncitorii locali. În SUA, chiar și atunci când imigranții cu nivel scăzut de calificare nu concurează cu lucrătorii rezidenți, fac acest lucru cu alți imigranți care posedă competențe similare. O serie de studii econometrice au arătat că impactul imigranților hispanici (care au sosit între 1975 și 1980, majoritatea dintre ei "ilegal") asupra salariilor și ocupării forței de muncă este nesemnificativ pentru lucrătorii nativi¹².

Mai devreme, am arătat că în unele situații imigrația poate crea, sau poate contribui la crearea de noi locuri de muncă. Mulți oameni cred sau presupun în mod tacit că există întotdeauna un număr fix de locuri de muncă într-o economie.

Această noțiune este incorectă. Având în vedere cele de mai sus, nu este surprinzător faptul că studiile recente nu au găsit nicio corelație între migrație și șomaj. OCDE, de exemplu, a efectuat un studiu pe cinci țări pentru a stabili dacă imigrația aflată în creștere determină o creștere a șomajului. Dintre cele cinci țări care au cunoscut o creștere substanțială în materie de imigrație în perioada 1984 - 1989 (SUA, Germania, Japonia, Elveția și Franța), șomajul a scăzut într-una singură, a crescut ușor în trei și a rămas același în cea de a cincea¹³. Spania are un stoc migrant de aproximativ 3,2 % din populația sa și o rată netă anuală de imigrare mai mică de 0,9 %, dar șomajul său a fost înregistrat la peste 18 %.

Prin contrast Elveția, cu un stoc migrant de peste 22 % și o migrație netă anuală de peste 0,6 %, a înregistrat o rată a șomajului de aproximativ 4%. Aceasta nu înseamnă că imigrația nu are nici un efect asupra ocupării forței de muncă. Atunci când există o concentrație mare de lucrători străini în anumite sectoare sau zone geografice, acest lucru poate provoca presiuni asupra locurilor de muncă și condițiilor de muncă ale forței de muncă locale. De exemplu, în industria construcțiilor în Germania, care angajează un număr mare de lucrători străini, atât legali cât și ilegali, sindicatele s-au plâns că situația pune în pericol perspectivele de ocupare a locurilor de muncă pentru lucrătorii legali germani. Problema este agravată de o piață a muncii rigidă și de o mobilitate redusă a lucrătorilor germani, care nu se deplasează departe de zonele de imigrare concurând direct cu domiciliul. Situația este oarecum diferită în Statele Unite, unde piața muncii este mai puțin rigidă și muncitorii albi au o mobilitate ridicată (de 4-6 ori mai mare decât în Europa de Vest). Noua imigrare a mexicanilor cu calificare redusă (și mai ales ilegali), poate deplasa unii lucrători rezidenți, dar, aceasta tendință de deplasare se resimte în rândul migranților care au ajuns mai devreme, cu care concurează în mod direct și nu în rândul lucrătorilor nativi sau al muncitorilor cu un grad înalt de calificare.¹⁴

Ce se poate spune despre salarii? Există o credință larg răspândită potrivit căreia chiar dacă imigranții nu fură locurile de muncă, ei diminuează salariile. Dar constatările într-o gamă largă de studii în Europa și SUA oferă viziune mai nuanțată. În Europa în urma unor studii efectuate s-au constatat mici efecte negative privind salariile, variind de la -0.3 la -0.8 %, în timp ce alte studii au sugerat că salariile locale, în special cele pentru calificare înaltă, au crescut într-o mică măsură¹⁵.

În Regatul Unit, un studiu recent a sugerat că salariile în rândul lucrătorilor existenți nu au fost afectate; dacă s-a întâmplat ceva, ele au crescut (Dustmann, 2004; The Economist, 28 februarie 2004). În

¹² Gregory DeFreitas, "The Impact of Immigration on Low-Wage Workers," mimeo, 1986.

¹³ OECD- Trends in International Migration 1998, OECD Publishing

¹⁴ Ghosh, B.- 1998 Huddled Masses and Uncertain Shores: Insights into Irregular Migration, Kluwer Law International, The Hague, Boston, London.

¹⁵ Hanson, G., K.F. Sheve et al. and T. Boeri, G. Hanson and B. McCormick (Eds.) 2002 "Immigration and the US economy: Labour market impacts, illegal entry and policy choices", Immigration Policy and the Welfare System, Oxford University Press, Oxford, England.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

SUA, un studiu a concluzionat că o creștere cu 10 % a imigranților dintr-o regiune reduce salariile non-imigranților cu o sumă aproape de zero (0,2%)¹⁶.

Nu în mod surprinzător, în 1997 Consiliul Național de Cercetare al SUA a concluzionat că muncitorii americani au câștigat de pe urma imigrației, dar salariile lucrătorilor cu o educație precară (fără studii liceale) au scăzut - o concluzie în conformitate cu constatările din Raportul Președintelui din 1994. De asemenea, s-a confirmat că cei mai afectați au fost imigranții precedenți cu un nivel salarial scăzut, pentru care noii imigranți au fost concurenți. Un studiu mai recent a confirmat că cei mai afectați de noii imigranți care au sosit la începutul anului 2000 au fost imigranții rezidenți, de asemenea s-a constatat că au fost afectați și muncitorii americani tineri, mai puțin educați¹⁷.

Pentru a completa imaginea efectelor pe piața muncii, în majoritatea țărilor din Europa de Vest s-a constatat că există o mai mare probabilitate ca imigranții să fie șomeri decât forța de muncă locală, și sunt în general primii care sunt disponibilizați în vremuri de recesiune, aceste ipoteze fiind confirmate și de datele de la nivelul UE-27. Atât în Europa de Vest și SUA, s-a constatat de asemenea că ei câștigă mai puțin decât muncitorii nativi deși ei prestează același gen de activități cu volum de muncă similar. Acest lucru poate fi în parte cauzat de nivelurile reduse de educație și calificări, dar există suficiente dovezi care să sugereze că este, de asemenea, o urmare a discriminării împotriva imigranților.

Imigranții sunt de cele mai multe ori percepuți de către comunitățile țării gazdă, ca profitând de pe urma beneficiilor serviciilor sociale. Acuzația se bazează pe faptul că imigranții beneficiază de asistența socială publică și serviciile sociale fără a contribui la bugetul acestora. În Statele Unite, ca și în Europa de Vest, ipoteza este utilizată la scară largă ca un argument pentru a restricționa imigrația sau pentru a întârzia beneficiile sociale pentru anumite categorii de imigranți. Teama de a fi un "magnet al asistenței sociale" a determinat țări precum Irlanda și Marea Britanie să întârzie astfel de plăți pentru imigranții din noile state membre ale UE, chiar în timp ce își deschideau frontierele pentru ei. Încă odată, dovezile din studiile empirice existente nuanțează această opinie demonstrând ca realitatea este mult mai complexă, necesitând o analiză mai aprofundată.

În Regatul Unit, un studiu efectuat de Home Office a calculat că în perioada 1999-2000 migranții au avut o contribuție cu 2,5 miliarde GBP (4 miliarde de dolari) mai mare în bugetul de asigurări sociale decât au primit ca beneficii¹⁸. Un alt studiu a arătat faptul că populația de origine străină a contribuit cu aproximativ 10 % mai mult la veniturile publice decât au primit în beneficii, și că, în absența contribuției lor, fie serviciile publice ar trebui să fie tăiate fie impozitele ridicate¹⁹.

În mod similar, în Germania, s-a susținut că, fără contribuțiile de la imigranți care au venit în 1988-1991, sistemul german de asistență socială s-ar fi prăbușit²⁰. În Statele Unite, un studiu de la Universitatea Rice a concluzionat că migranții legali și ilegali care au sosit din 1970 au costat țara 42,5 miliarde dolari în 1992. Dar, Institutul Urban a arătat că, în loc de un cost net de 42,5 miliarde de dolari, a existat un beneficiu net pentru SUA în aceeași perioadă. Un element critic în aceste estimări de costuri este gradul de dependență a imigranților asupra asistenței publice. Dar din nou imaginea este ambiguă.

În Europa de Vest, într-un număr de țări (Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Țările de Jos și Elveția), dependența migranților față de asistența socială pare să fie mai mare decât cea a populației locale. Pe de altă parte, alte câteva țări (Germania, Grecia, Portugalia, Spania și Regatul Unit) arată că dependența de asistența socială în rândul migranților este similară cu, sau mai mică decât cea a cetățenilor

¹⁶ Brücker, H., G. Epstein et al. 2002 "Managing migration in the European welfare state", in Immigration Policy and the Welfare System, Oxford University Press, Oxford, England.

¹⁷ Sum, A. et al. 2003 New Immigrants in the Labor Force and the Number of Employed New Immigrants in the U.S. from 2000-2003: Continued Growth Amidst Declining Employment Among the Native Born Population, North Eastern University.

¹⁸ Gott, C. and K. Johnston 2002 "The migrant population in the UK: Fiscal effects", RDS Occasional Paper 77, London.

¹⁹ ILO - 2004 Towards a fair deal for migrant workers in the global economy, Geneva.

²⁰ UNHCR 1992 Refugees, No. 90, July, Geneva.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

UE21. În Canada, de asemenea, un studiu din 1993 a arătat că gospodăriile imigranților sunt, în general, mai puțin dependente de asistența socială decât gospodăriile non-imigranților²². Există, de multe ori, o credință generală potrivit căreia imigranții ilegali nu plătesc impozite. Dar, nerăbdători să-și ascundă identitatea, mulți imigranți ilegali nu pretind beneficii de asistență socială. Studiile din SUA arată că un procent mare plătește securitatea socială și veniturile prin intermediul sistemului automat de reținere la sursă. În 1984, lucrătorul imigrant mediu în Statele Unite a avut mai mult de 1.000 dolari reținuți în fiecare an pentru impozitele pe venit federale și plățile sociale privind securitatea²³. În 1990-1998, angajatorii au plătit guvernului Statelor Unite până la 20 miliarde de dolari sub forma contribuțiilor sociale pentru lucrători imigranți fără forme legale pe care i-au angajat. Dar ei au făcut acest lucru cu carduri false de securitate socială. Din moment ce aceste carduri nu pot fi asociate cu nume înregistrate legal, acestea nu au antrenat nicio cheltuială privind beneficiile imigranților²⁴.

Rezultate contradictorii care se constată în studiile citate mai sus provin din metodologia utilizată. Exemplul din cele două studii americane, Institutul Urban și Universitatea Rice, în care Institutul Urban a tratat securitatea socială pe o bază de tipul impozitare la sursă a salariatului (în conformitate cu practica guvernului federal al SUA), în timp ce Universitatea Rice nu a făcut-o. A exclus 15 % din veniturile fiecărui lucrător plătite cu titlu de contribuție la securitatea socială pe motiv că acestea ar putea fi compensate de beneficiile anticipate pentru a fi returnate la pensionare. De asemenea, în țările cu un sistem federal (precum SUA), în cazul în care evaluarea se limitează la un anumit oraș sau zonă, ar conduce la rezultate distorsionate. În mod evident, pentru o evaluare globală a costului net al asistenței sociale este important să se ia în considerare toate contribuțiile aduse, și beneficiile primite de la diferite autorități publice de către imigranți. Prudența este de asemenea necesară cu privire la modul de a calcula valoarea serviciilor furnizate. Se poate susține că numai costurile marginale ar trebui să fie luate în considerare pentru toate acele servicii pe care țara gazdă va trebui să le mențină, chiar dacă nu au existat imigranți. Și costul marginal ar putea fi mai mic decât costul mediu, în cazul în care imigranții utilizează numai surplusul de capacitate al serviciilor existente.

Dacă lăsăm metodologia deoparte, principala problemă este nivelul de utilizare a serviciilor sociale de către imigranți și familiile lor. Și acest lucru, o dată mai mult, depinde de caracteristicile fluxurilor de imigrație într-o anumită perioadă de timp. Calificările și educația, vârsta, situația familială și fondul cultural, precum și motivul original de a migra – toate acestea influențează atitudinile imigranților față de utilizarea asistenței publice. Studii în SUA au arătat că imigranții care au venit în perioada 1965-1969 au folosit asistența socială mai puțin decât cei care au ajuns în perioada 1985-1989. O parte din explicație constă în diferențele în competențe și educație dintre cele două grupuri²⁵. Consiliul Național de Cercetare în mod similar a constatat că imigranții nou-sosiți cu puțină educație au utilizat mai mult serviciile publice decât au plătit în taxe. Experiența din Australia și Canada a arătat că imigranții calificați au o tendință redusă de apela la serviciile de asistență publică²⁶.

Vârsta și statutul familiei sunt de asemenea factori importanți: tineri, activi, extrem de motivați și de multe ori singuri, majoritatea migranților în etapa inițială, reprezintă categorii care sunt mai puțin probabil să depindă de asistența socială. Importanța factorului vârstă a fost adusă în centrul atenției într-un studiu în Germania, care a arătat că, dacă cineva a emigrat la vârsta de 30, el sau ea va contribui cu o sumă în

²¹ Brücker H. 2002 Can International Migration Solve the Problems of European Labour Markets? paper presented at the UNECE Economic Analysis Division's Spring Seminar Labour market challenges in the ECE Region.

²² Baker, M. and D. Benjamin 1993 The receipt of transfer payments by immigrants, University of Toronto, Canada.

²³ Simon, J. - 1989 The Economic Consequences of Immigration, Basil Blackwell, Oxford, England.

²⁴ ILO - 2004 Towards a fair deal for migrant workers in the global economy, Geneva.

²⁵ Borjas, G.J. 1994 "The economics of immigration", Journal of Economics Literature 23, December.

²⁶ Ghosh, B. - 1998 Huddled Masses and Uncertain Shores: Insights into Irregular Migration, Kluwer Law International, The Hague, Boston, London.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

valoare de 110.000 euro de-a lungul vieții sale. În schimb o persoană care imigrează înaintea primei sale zile de naștere va crea o povară netă de 60.000 euro asupra finanțelor publice.

Din moment ce 78 % dintre imigranți în Germania au vârsta corespunzătoare pentru muncă, un imigrant mediu aduce o contribuție pozitivă netă de 50.000 euro în timpul vieții lui sau ei²⁷. Academia Națională de Științe a SUA a ajuns la concluzia că imigranții în primii ani generează costuri de integrare și educare dar, în cele din urmă, totuși, fiecare imigrant care plătește impozite, ar aduce o contribuție pozitivă netă de 80.000 de dolari la bugetul SUA.

Un alt factor important care modelează atitudinile imigranților față de utilizarea asistenței publice este politica de integrare a societății gazdă. Ceea ce contează sunt posibilitățile de a avea acces la oportunități de formare și antreprenoriale, precum și la programe de mobilitate și recunoaștere a competențelor necesare pentru avansarea în carieră. Orice politici sau practici bazate pe excludere sau discriminare sunt nefolositoare condamnăm astfel perpetuarea sărăciei și dependența față de serviciile de asistență publică.

Bibliografie

- Baker, M. and D. Benjamin, 1993, *The receipt of transfer payments by immigrants*, University of Toronto, Canada;
- Borjas, G.J. 1994 "The economics of immigration", *Journal of Economics Literature* 23, December;
- Brücker H. 2002 *Can International Migration Solve the Problems of European Labour Markets?* paper presented at the UNECE Economic Analysis Division's Spring Seminar Labour market challenges in the ECE Region;
- Brücker, H., G. Epstein et al. 2002 "Managing migration in the European welfare state", in *Immigration Policy and the Welfare System*, Oxford University Press, Oxford, England;
- Ghosh, B. 1992 "Migration-development linkages: some specific issues and practical policy measures", *International Migration*;
- Ghosh, B. 1998 *Huddled Masses and Uncertain Shores: Insights into Irregular Migration*, Kluwer Law International, The Hague, Boston, London;
- Gott, C. and K. Johnston 2002 "The migrant population in the UK: Fiscal effects", *RDS Occasional Paper* 77, London;
- Gregory DeFreitas, "The Impact of Immigration on Low-Wage Workers," mimeo, 1986.
- OECD- *Trends in International Migration* 1998, OECD Publishing;
- Haiken-DeNew, J. and K.F. Zimmermann 1995 "Wage and mobility effects of trade and migration", *CEPR Discussion Paper* 1318, London;
- Hamilton, B. and J. Whalley (1984), "Efficiency and Distributional Implications of Global Restrictions on Labour Mobility: Calculations and Policy Implications", *Journal of Development Economics*, 14(1-2) January-February 1984;
- Hanson, G., K.F. Sheve et al. and T. Boeri, G. Hanson and B. McCormick (Eds.) 2002 "Immigration and the US economy: Labour market impacts, illegal entry and policy choices", *Immigration Policy and the Welfare System*, Oxford University Press, Oxford, England;
- Herbert Brücker - 2002 "The Employment Impact of Immigration: a Survey of European Studies";
- Jeffrey G. Williamson (1996). *Globalization, Convergence, and History*. *The Journal of Economic History*, nr. 56;
- Rodrik, D., 2002, *Feasible Globalizations*, Kennedy School of Government, Working Paper Series RWPO 2029, July;
- Simon, J. – 1989, *The Economic Consequences of Immigration*, Basil Blackwell, Oxford, England;
- Smith, J. and B. Edmonston, 1997 *The New Americans: Economic, demographic and fiscal effects of immigration*, National Academy Press, Washington D.C.;
- Sum, A. et al. 2003, *New Immigrants in the Labor Force and the Number of Employed New Immigrants in the U.S. from 2000-2003: Continued Growth Amidst Declining Employment Among the Native Born Population*, North Eastern University;

²⁷ ILO 2004 Towards a fair deal for migrant workers in the global economy, Geneva.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

ILO – 2004, Towards a fair deal for migrant workers in the global economy, Geneva;

UNHCR 1992 Refugees, No. 90, July, Geneva.

„Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077”.

„This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077”